

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei arhiepiscopice Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sînt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuză. — Articienii nepubiiciși nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere armonioase — și timbru de 30 cr. pentru 5e care publicare.

Nr. 3620 Scol.

Cătră toți inspectorii districtuali a scoalelor române gr. orient. din arhiepiscopie.

Consistoriul arhiepiscopicean cenzurînd prin o comisiune specială cartea intitulată: „Elemente de Aritmetică pentru începătorii din scoalele primare” de profesorul gimnazial Panteleimon Dima, a aflat, că această carte intrunește condițiunile unui manual bun de scoale în specialitatea calculului, și de aceea și până la urmarea unui deciz sinodal privitor la introducerea definitivă a ei în scoalele noastre populare române greco-orientale din arhiepiscopie Transilvaniei în înțelesul §-lui 122 p. 2 din statutul organic, consistoriul arhiepiscopicean o introduce în mod provizoriu și o recomandă tuturor învățătorilor dela scoalele noastre, ca manual de scoală în rînd cu celelalte manuale de această specialitate.

Din ședința consistoriului arhiepiscopicean ținută în Sibiu, la 1 Noembrie, 1880.

Nicolau Popca m. P.,
arhiepiscop și vicariu arhiepiscopice.

Revista politică.

Sibiu, la 5 Noembrie.

Debaterea generală a bugetului Ungariei s'a început Luni în 3/15 Noembrie. Dîna cea dintăiu a dezbaterii generale a fost foarte calmă de așteadată. Numai partida estremă a dovedit până acum, că rămâne consecuentă în procederea sa. Ea susține și acum, că situațiunea financiară este desperată, fatală chiar și că pericolul, care a alarmat țeară înainte cu șese ani, se apropie cu pași giganti. Opozițiunea moderată stă până una altă pasivă. Dacă nu va veni Sennyey cu discursul seu, de care s'a făcut deja vorbă, atunci toată dezbaterea va fi moartă. Cu drept cuvînt aruncă „P. LL.” vina pasivității acesteia asupra raporturilor politice din țeară. Opozițiunea pășese cu vehemență numai când crede, că poate aduce cabinetul la cădere și de aceea face concluziunea: că la noi politica o-moară finanțele.

În 14 Noembrie n. s'au intrunit la Viena Nemții austriaci în partheitag, în care s'a votat rezoluțiunea, conform căreii toți Nemții s'au grupeze la activitate comună contra măsurilor guvernului actual și a coalițiunii, a cărei scop este suprimarea (?) germanismului.

În aceeași zi comitetul de agitațiune al partidei sociale democratice a lucrătorilor a convocat o adunare generală. Adunarea a declarat, că este de parte de nisuițele separatistice ale poporului adevărat, care deocamdată nu doresce alta, decât îmbunătățirea situațiunii materiale. Rezoluțiunea în înțelesul acesta s'a acceptat cu unanimitate. — Amendouă adunările au decurs fără de nici un incident.

Cestiunea Dunărei spune „Romanul” are a dobândi în curînd un

nou interes de actualitate, prin dezbaterile, ce se vor urma asupra în comisiunea Dunăreană.

„Este de prisos, continuă „Romanul”, a mai reveni asupra ante-proiectului pentru navigațiunea Dunării între Porțile de Fer și Galați, din punctul de vedere al tratatelor. Numeroase articole de ziare și mai multe broșuri, dintre care una a apărut de puțin timp la Viena și este de omare valoare, au probat cu prisos, că acest ante-proiect e contrariu și literei și spiritului tratatelor, pe care trebuie să fie întemeiat; numai este astăzi o îndoială pentru nimeni, că dacă acest ante-proiect ar dobândi aprobarea comisiunii Dunărene și a puterilor, el n'ar fi de cât fructul arbitrarului, și că acest arbitrar ar isbi dea dreptul în drepturile suverane ale României și interesele ei economice; el ar fi o împușinare pentru independența statului român și un mare pas pe calea aservirii sale economice.

„Din fericire această robire nu va fi dată României; bunele raporturi dintre ambele state vor pute să fie isbite, și încă foarte greu, prin stăruința neînduplecată de a face, să se admită un ante-proiect contrariu tuturor simțimentelor și intereselor României; dar acest ante-proiect, chiar admis, nu va pute nici odată să fie aplicat fără voința și concursul statului român.

„Dacă fatalitatea va voi, ca cuvîntul, ca rațiunea, ca dreptul să nu aibă nici o ascultare, va veni neapărat rîndul împotrivirii; și pe acest teren rolul României, deși neplăcut, va fi foarte lesne.

„Dacă se va admite comisiunea micstă, sub președința Austro-Ungariei, comisiune cu totul contrarie tratatelor de Paris și Berlin, va fi destul României să refuze de ași trimite reprezentantul în acea comisiune, pentru ca ea să nu poată funcționa.

„Dacă acea comisiune, lucrînd chiar fără participarea României, va voi să facă act de autoritate pe țermul românesc, autoritățile române nu vor avé decât să voiască, pentru ca nici una din dispozițiunile comisiunii micste să nu fie ținută în samă.

„Ar fi negreșit trist, pentru buna armonie dintre Statele vecine, ca România să fie nevoită a recurge la asemenea mijloace; pusă însă între dreptul unit cu interesul său și interesul bine sau rău înțeles al altui stat, care țeară n'ar recurge oare la asemenea mijloace spre a se apăra?

„Micul Dulcigno, așezat în bătaia tunurilor, de pe flotele unite a șapte mari puteri, resistă încă de a admite scoarea, ce i s'a făcut de un congres European; și oare România, care nici că are a se teme de o demonstrațiune navală, n'ar avé atîta curajig cât are mâna de oameni din Dulcigno?”

Curajigul „Românului” este justificat, mai ales când României nu'remâne altceva de făcut. Pe cum se vede din diverse sciri Francia, Italia, Germania și doar și Serbia au părăsit pe România în cestiunea de care e vorba.

Incidentul din Cluj.

Încă Sâmbătă generalul Némethy într'o notă cătră magistratul Clujului arată, că instrucțiunea prealabilă cu oficerii Dinstl și Ristof s'a început și că despre starea lucrului intru cât s'a putut constata până atunci s'a făcut raport la comanda superioară din Sibiu. Provoacă însă pe magistrat a face și el din parteși instrucțiunea de lipsă și despre rezultat a încunoscînta comanda c. r. a garnisoanei din Cluj. Cu ocaziunea aceasta generalul pune magistratului la inimă, a și da toată silința a susține armonia de până aci dintre cetățeni și garnisoană.

Magistratul a provocat printr'un afiș populațiunea la susținerea liniscei. Ce rezultat a avut provocarea magistratului se vede din cele ce scriu ziarele maghiare din Cluj. Comanda militară, după cum scriu acele ziare, s'a veșut silită a face de Sâmbătă după ameași se circuleze patrole pe stradele Clujului. Oficerii umblă cu garde lângă sine. Nu se mai duc în hoteluri și restaurațiuni, ci își duc mîncarea acasă. „Ellenzék” mai adauge, că sus în castel s'au suit 12 tunuri „Uchatus” și sînt îndreptate spre cetate. Aceași foaie spune, că în decursul nopței s'au adunat mulțimea de oameni în strada Turdei și a spart ferestile generalului Demel. Îndată după întempleră aceasta soldații au ocupat intrările stradei avînd ordin, la cel mai mic semn de demonstrațiune a trage în mulțime. Patrole permanente străjuesc locuința generalului.

Junimea dela universitate s'a adunat Sâmbătă după ameași în 1/13 Noembrie și a hotărît, a esclude corpul oficerilor din regim. de rezervă Nr. 51 dela ori ce convenire.

Duminecă înainte de ameași la 10 oare reprezentanța cetății s'a întrunit la ședința estraordinară și a hotărît și primit, să se adreseze atît cătră ministrul de interne, cât și cătră dietă cu rugarea, care în esență cuprinde următoarele:

Comitetul nostru cetățesc a înțeles cu cea mai mare uimire din raportul căpitanului cetății și din al primarului substituit scirea despre atentatul comis de doi oficeri din armata comună c. reg. garnisonată aici, anume de locotenentul Ristov și locotenentul supr. Dienstl, contra cetățeanului nostru Nic. Bartha ca redactor al ziarului „Ellenzék”, cu atît mai vîrtos, cu cât el nu poate considera acest atentat numai de un delict comis contra siguranței de viață a cetățeanului numit, ci el vede totodată în atacul asupra persoanei acestuia deoparte atîcîndu-se și o țesă fundamentală a vieții noastre constituționale, un paladiu cîștigat cu lupte grele: libertatea cuvîntului și a pressei, de altă parte însă el vede atîcîndu-se singura personală și viața tuturor cetățenilor, sanctuarul scinței noastre cetățesci; ba vede un astel de atentat, care, dacă nuși va lua pedeapsa cuvenită — cum s'a întemplat deja în unele cazuri precedente — va sgudi în consecințele sale funeste întreaga noastră existență națională din temelii, va sgudi independența și libertatea noastră, pentru că una reciprocă între elementul militar și cetățesc

a luat nese proporțiuni, încât conflictele vor fi necalculabile și consecințele funeste. Deci comitetul cetățesc considerînd dimensiunea estraordinară a faptei comise și ține de datorința sa a declara, că fapta trebuie pedepsită și resbunată după mărimea sa din partea deregătoriei competente și pentru a urgă aceasta îndreaptă cătră dl ministru de interne și cătră legislațiunea un gravamen motivat, în care arătîndu-se cum s'a întemplat în faptă catastrofa cere să se constate și lămurască, dacă este adevărat, că locotenentul Ristov s'a folosit de expresiuni vătămătoare și umilitoare pentru națiunea noastră întreagă; dacă este adevărat, că atentatul s'a comis în urma unei sfături prealabile și a unei hotăriri cu intențiune din partea mai multor oficeri din armată; mai departe municipiul așteaptă, ca toți vinovații să fie pedepsiți cum se cade după cum se va constata fapta, ca să se dea o satisfacțiune locuitorilor, cari s'au întăritat cu drept cuvînt. Pentru a preveni atari fapte în viitor să se ia dispozițiunile cele mai energice, ear sentența, ce se va aduce în cazul concret de față, să se aducă la cunoștința tuturor dimpreună cu motivele speciale. Și ca dovadă, că municipiul nostru ține atentatul comis de un fapt de însemnătate pentru țeară întreagă și demn de a fi resbunat prin toate mijloacele permise de constituțiune, el enunță prin rezoluțiune, ca adresele cătră guvern și legislațiune în acest obiect să se substearnă la locurile competente fără amînare și de deputațiuni și pentru sprîngirea lor să se recerce și celelalte municipii.”

Hotărîrea aceasta, la propunerea lui Lud. Nagy, se decide a se trimite la toate jurisdicțiunile. Benigni dă expresiune indignării sale, că în fața celui dintăiu funcționarului al cetății s'a putut întempla, ca cetățenii să fie străpnuși și cu baionetele. (Doi studenți unitari și un cetățean cu ocaziunea, când miliția a curățit stradele de mulțime). Dînsul cere a se introduce cercetarea disciplinară contra căpitanului cetății. (Aplause în auditoriu). Comitele suprem provoacă auditoriul la linisce).

După ce s'a hotărît mai departe, ca votul reprezentanții să se afișeze pe perei și o deputațiune denumită de comitele suprem, care la ordinul ministrului a venit dela Budapesta unde se afla, la Cluj, să ducă adresele la Budapesta, Benigni interpelează pe căpitanul cetății, dacă scie, că patrole de miliție insultă cetățenimea clujană? Căpitanul cetății Minorici răspunde îndată, că în interesul liniscei a aflat cu cale să cerculeze patrole pentru că nu era sigur de cele ce se puteau întempla. Acuma însă a scris la comandă se inceteze patrolele. Cu aceste ședința se termină.

G. Ugron după ce ese din reprezentanță, la dorința poporului, a rostit cam următoarele apostrofări nesocotite:

Cu bucurie vîd, că cetățenimea patriotică și junimea însuflețită din Cluj, cu toate că acest oraș a încetat, de a mai fi capitala Transilvaniei, totuși și astăzi simțesc, ca și în timpul, când Clujul era scutul constituțiunii și bastiunea libertății. Mă bucur din inimă, că dvoastră protestați contra lașei brutalități austriece și nu suferiți vătămarea ce o comise lașitatea austriece. (Strigări frenetice: „Jos cu ucigătorii lași!) N'am

avut nici odată credința, că pe dvoastră, cetățenilor mei, vă va cuprinde o tremă lașă. (Eslamari din mulțime: Jos cu Austriaci, peară ucigătorii!)

Vă ved dlor cerend cu curagiu în ochi și cu inimă oțelită dreptate pentru vătămările, ce au cutozat a le comite do membrii mișei din armada austriacă contra dv.

Aduceți-vă aminte, că strămoșii dv. iubitori de libertate au fost acieia, cari au alungat impertinenta oaste austriacă până la Wiener Neustadt, sub conducerea unui beliduce genial cum a fost Gabriel Bethlen; aduceți-vă aminte, că dvoastră și părinții dv. conduși de tata Bem ați alungat afară din marginile acestei țări oastea de gunoaie (sô-predék hadat). (Vitei frenetice).

Dar dv. sciji că spiritul austriac nu a perit încă; tactica tradițională a Austriei, de a tortura pe Maghiar pe sub ascuns, de a-l vătămă până în inimă fără de a-și lua vre-o pedeapsă pentru aceasta, este și astăzi la ordinea zilei. Acești mișei nu se mai tem de nimic, cantă ocasiune pentru conflicte, dar purtarea dv. deamună și liniștită zădărnicesc planurile lor spurcate.

Deci ve vog să așteptați adunarea poporului, să ve cruțați pentru aceasta.

În această adunare a poporului vom enuncia, că unica cauză a mișeliei austriace se află în sistema noastră de guvernare, care suferă ca națiunea noastră să fie vătămă și de di; i vom face cunoscut guvernului, că dillele lui sânt numerate, ear țeara la algerile viitoare va trebui să aleagă între libertate, guvern adeverat constituțional și între slugărnicia pe la curte.

Void a enuncia aceste în adunările noastre imponente doresc, ca dv. dlor cetățeni, să nu ve risipiți puterile în demonstrații mici, că să putem fi împreună în masse cu miile, se avem ocaziune a da do-riștelor noastre legitime espresiuine și un caracter amerințător.

Se nu uităm în această minută nici pe bărbatul, care zace în pat bolnav acoperit de rane, cuprins de friguri, fără conștiință, care suferă, pentru că și a rădicat glasul pentru frații noștri chinuși și asupriți din armata austriacă.

S. Békessy redactorul diarului „Kelet“ a vorbit provocat de popor din balcon cassei de economii, spunând cele ce s'au hotărit de reprezentanță. El a arătat o telegramă, care dicea, că e dela ministrul de interne, conform cărei întemplantă cu Bartha se va cerceta de o comisiune mesteacă. Displăcere mare a cauzat sfătuiră de a nu participa poporul la adunarea proiectată de unii alții, pentru că dintr'nsa se poate naște un conflict sângeros. Tot așa de cu displăcere au fost primite cuvintele vice-comitetului Gyarmati care provoca la linisce.

După ameași junimea s'a întrunit în cafeneaua Orban și s'a consultat să ia parte la adunarea poporului. Redactorul dela „Magyar Polgár“ a inimat junimea vorbind despre misiunea ei. Adunarea junimei a trimis o deputațiune la G. Ugron cu care să se înțeleagă asupra adunării generale a poporului. Ugron vine și dice că este sistem în purtarea oficerilor, în fața cărei ministerul e impotent și dieta lașă. Ugron susține, că în contra armatei nu este alt remediu decât a se adresa poporului cătră regele încoronat.

Duminecă s'au trimis adrese redactorului Bartha și comitetului reuniunii jurnalistică din Budapesta.

Telegrame de compătimire au încurs la redacțiunea diarului „Ellenzék“ dela Dobrișin, Budapesta, Oradea-mare, Gherla, M. Oșorhei, S. Cristur, Elisavetopol, Arad, Sighișoara, Satmare, Apața, D. S. Martin, Iaszberény, Dej, Teaca, Cucerde, Brașov, Odorhei, Șoproan, Aiud, Kézdivasárhely, Huedin, Uioara, S. Georz, Crasna, dela singularități și redacțiuni de diare maghiare.

Judele instructor Comanescu a ascultat Duminecă pe Bartha două oare și a făcut oculată.

În curtea și dinaintea redutei a avut Marți loc o adunare generală de popor. „Ellenzék“ dice că la adunare au luat parte 4—5 mii de oameni; alte diare reduc numarul la jumătate și mai puțin de jumătate. Ugron și cu ocaziunea aceasta s'a adresat cătră mulțime cu o vorbire fulminantă contra instituțiilor de față și a militarimei și în urmă a propus o adresă la Maj. Sa regele, ca la beliducele suprem, care poate demanda ca culpabilii să se pedepsească.

La propunerea lui Stefan Hegedűs, adresa se primesc unanim. Substernerea adresei s'a încredințat unei deputațiuni de trei (Bokros, Ugron și Orbán).

Marți au deslegat medicii rănilor și judele instructor și bărbaiții de specialitate au făcut o nouă oculată.

Ca să nu lipsească și partea comică din dramă înregistrăm, că un locotenent, Dobokay, de bună samă din patriotism, și-a părăsit cariera (Ellenzék i strigă un éljen!) De altă parte „Ellenzék“ este indignată foc, că căpitanul cetății corespunde cu comanda locală c. r. nemțesc. „Legea îndatoresce jurisdicțiunile unguresci să se folosească de limba maghiară. dacă nu e lege, ce însemnează sârbăcătura nemțescă?“

Din dieta Ungariei.

Afacerea Bartha a fost obiectul a două interpelațiuni energice la 15 n.

Contele Em. Pechy atrage atențiunea ministrului president asupra regretabilului esces din Cluj și l'roagă să ia măsurile de lipsă pentru pedepsirea culpabililor și satisfacerea opiniei publice.

Em. Laszlo, al doilea interpellator, constată mai întâiu fapta printr'o telegramă din „Hon.“ apoi arată, că credința cetățenilor în siguranța vieții e sgduinită prin ultimul atentat sângeros, care e numai un adaus nou la vătămările sistemate. Trebuie să se condame asemenea fapte pentru că de vor rămâne și pe viitor nepedepsite, cetățenii vor trebui să și ia înșiși satisfacțiunea dela oficerii inșetați de sânge. (Așa e! în stânga extremă). Trebuie să ne lămurim: ori că trăim într'un stat de drept ori într'un stat de soldatescă. (Aplause în stânga extremă), trebuie să ne lămurim, dacă sub povara imensă a contribuțiunilor mai este asigurată viața și casa cetățenilor. (Aplause în stânga extremă). Oratorul propune: Casa desaprobează faptul și dorește ca ministrul president îndată după constatarea lucrului să facă raportul. (Aprobări).

Ministrul president Tisza respunde, că a luat toate măsurile necesare pentru a se constata escesul într'un mod liniscitor și imparțial.

Verhovay (întrerupând): Cum ai făcut și cu afacerea stindardului din Agria!

Ministrul presid. Tisza continuând observă, că și în această afacere va sta de vorbă cu dl deputat la timpul seu. Încât pentru cazul de față s'a recercat comanda militară din Sibiu, să dispună cercetarea escesului printr'o comisiune mesteacă, compusă din civili și militari și cu conlucurarea comitetului suprem din Cluj. Vinovații se vor pedepsi după rezultatul cercetării cu toată asprimea. În sfârșit adaugă, că este necorect a agita opiniunea publică pentru o faptă a particularilor contra unei corporațiuni. (Sgomot în stânga extremă: „Nu de escesul particular e aici vorba!“ Strigări: la ordine! la ordine!)

Presidentul chiamă pe deputat la ordine.

C. Eötvös: Apoi ministrul să nu copere faptele! (Sgomot. La ordine!)

I. Madarász: La ordine pentru ucigători! (Așa e! în stânga extremă; mișcări în dreapta).

Em. Szalay: Și casul acesta se judecă din punct de vedere de partidă! (Sgomot. Strigări din stânga extremă: În instituțiune zace cauza; sânt o sută de casuri pentru unul!)

C. Eötvös: Aci e d. e. casul Boemelburg!

Ministrul president Tisza respinge însinuirea de acoperitor al faptelor și sfătuesc de nou, că nu trebuie să ațite ura între națiune și militarime. (Aprobări în dreapta strigări în stânga: Militarii au început!)

I. Madarász: Ei țic, că Maghiarul e un câne! (Așa este! în stânga extremă; sgomot, și mișcări în dreapta).

C. Eötvös: Guvernul actual poartă vina la aceasta. (Așa e! în stânga extremă, sgomot, mișcări în dreapta).

În fine răspunsul ministrului pres. se ia la cunoștință.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brad, 27 Octomvre 1880. (Reuniune, resp. subreuniune de învățători români; adunare de învățători maghiari; alegeri de întregire în cercul Bradului). În 18 și 19 Octomvre st. v. se ținu aici în Brad în sala gimnasiului conferența învățătorilor români gr. or. din ppresbiteratul Zaranului. Această conferență o conchiemă mult on d-n inspector districtual de scoale Nicolau I. Miheltianu, prin un circulariu de dto 2 Octomvre vechiu. Așteptam cu oare care curiositate să ved rezultatul acestei conferențe, cu atât mai mult, cu cât în convocator se dicea espres, că se vor ține prelegeri practice de cătră învățătorii dela scoalele normale din Brad, cu pruncii. De altă parte voiam să ved cât le zace la inimă învățătorilor cauza scolară, și cât voesc să propășească cu spiritul timpului. Dar circulariul era înșreptat și cătră preoți ca directori ai școlilor. Așteptam deci să ved încât se interesează și preoții de cauzele scolare!! Totul a reușit aproape după așteptare.

În 18 Octomvre dimineața timpul era așa de nefavorabil, încât nu contam să participe nici un învățător la conferență. Dar cu toate aceste se prezentară 18 învățători, mulți de prin marginea tractului. Astfel după ameași la 2 oare ne adunărăm în sala gimnasiului, unde dl ppresbiter, în o cuvântare, arătă scopul acestei conferențe, rezultatul ce se poate obține prin conferențe, dacă sânt bine conduse, și în fine arătă datorica ce are fie-care învățător, de a-și câștiga cunoștințe, atât teoretice, cât și practice, necesare oficiului seu. După finirea cuvântării presidentului între urări de „să trăiască“ se începură prelegerile practice.

Învățătorul dela clasa a IV norm. I. G. ținu prelegere cu pruncii claselor normale din istoria biblică „Iisus ca prunc de 12 ani“. În cătră reușit prelecțiunea, s'a putut observa, la finitul oare, când toți elevii au fost în stare a enara liber pielea.

Urmă apoi învățătorul P. R. care ținu earăși o prelegere practică din limba maghiară „cum să începem cu pruncii cetirea maghiară“. Se încineră apoi desbateri asupra prelecțiunii, luând parte la ele, și dintre profesorii gimnasiai. Desbaterile fură de tot obiective.

Urmără încă două prelecțiuni, una ținută de învățătorul I. G. și a-nume: piesa de lectură „Copilul, vaca și grădina“ după I. Popescu, tractată din punct de vedere logic, stilistic și gramatical, desvoltându-se conceptele de subiect și de predicat.

Învăț. P. R. ținu prelegere din „mesurile metrice“. Și aceste reeșiri spre mulțimirea celor prezenti. Abia la 6 oare se fini conferența. În urma convenirilor amicabile între învățători se ivi ideea, de altmintrea de mult plănuită, de a ne constitui învățătorii din așest tract în o subreuniune învățătorească. Ideea era aproape de realizat.

În 19 Octomvre, după finitul serviciului divin, la care luară parte toți învățătorii, cari se înmulțiră la 23 inși (din 37 căți sânt în tract) ne adunărăm de nou în sala gimnasiai. Aici sub presidul dlui ppresbiter ne constituirăm în o subreuniune cu numele: „subreuniunea învățătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Zaranului.“ Oficialii în sensul statutelor „Reuniunii învățătorilor“ din comitatul Hunedoarei, aprobate de Ven. Cons. arhidiocesan, se aleșeră următorii: președinte Nicolau I. Miheltian, vice-președinte I. German, secretari Petru Rimbaș și I. Anghel învță, la scoalele din Brad, apoi membrii în comitet: Ioan Jurca, paroch și învță, în Cebea, Amos. N. Tulea, și Moise Turcu; cassariu: Longin Poenariu, bibliotecar: Georgiu Ignaton.

Numerul membrilor „subreuniunii“ este 37 orindii, toți învță, din ppresbiterat, membrii ajutători s'au făcut 5 inși: Const. Costin, G. Parău, Nic. Mărginean și Stefan Albu, profesori la gimnasiul rom. din Brad și Simeon Bacilla par. în Orminda.

În ședința din 19 s'a luat decisiune, că o a doua conferență a subreuniunii, să se țină după Pasci, lăsându-se în voia comitetului a defiga țina.

În fine v-pres. esaurindu-se obiectele puse spre desbateri prin o cuvântare scurtă mulțămind membrilor pentru interesul dovedit față cu conferința declară de închisă ședința subreuniunii.

Sara în 19 luarăm parte la balul ce s'a dat în favorul bibliotecii gimnasiale. Venitul curat este la 50 fl. v. a. despre care se va da rațiociniul, cu altă ocaziune.

Proposul în 16 Octomvre v. fură convocati tot aici în Brad, învățătorii maghiari — dară se prezentară numai doi inși, tablou!

— În doi Noemvre a fost alegerea alor 9 membrii în reprezentanța comitetului, în local cercul sortăți. Alegerea s'a ținut în casele dlui pretor, român, Simeon Piso. Alegătorii erau din notariatul Bradului, Mihălenilor și Bucucesului, curat români. Cine dară s'ar mai fi putut gândi, că nu vor reuși aleși curat numai 9 români. Ședulele la alegători erau împărțite astfel: dar dl pretore se sufucă — româneș — și în ultrapatriotismul seu — face să se împartă alte ședule, în cari erau induși: Bildhauer, jidov, Hollaky, ungur din Deva și V. S.

Cu astel de ședule nu pot reuși, căci alegătorii nu voră a vota cu atari ședule. Atunci d-nul pretor în omnipotentia sa adună ședulele dela oameni, le a cores pre toate, prin agenții săi, punând în listă pre V. S. maghiar și P. A. german. Cu aceste ședule trebuiră să meargă șermanii alegători, în veșul d. ui Piso, până punea ședula în urnă. Așa merg treble la Brad. I s'a reflectat d. P. cum își permite atari lucruri? Dar ce i pasă densusului! Ne-am mângăia preste măsură dacă d. Piso nu ar fi Român. Însă fiind fiu de... nu putem de cât a i dice: mare e rătăcirea.

Un alegătoriu.

Protocol

luat în ședința III-a a adunării generale a Reuniunii învățătorilor români ort. or. din țeara Bârsei ținută în Zernesci în 24 Aprilie v. după prânșul sub presidul ordinărilor.

18. Se cetesc protocolul ședinței I. din 24 Aprilie a. c. dinaintea de prânș și

nefacându-se nici o observare — Se autenticează.

19. Se cetesce protocolul ședinței a II-a din 24 Aprilie a. c. de după prânz și — Se autenticează fără modificări.

20. Se prezintă raportul casarului și cetindu-se, se decide:

A se da unei comisiuni spre revizuire și raportare la timpul seu.

21. Se propune alegerea comisiunii pentru revizuirea nuntului raport.

Se alege o comisiune de trei în persoanele Dlor: I. Raț, I. Găvrus și D. Dogar, cărora li se și predă actul de revizuire.

22. Comisiunea pentru înscrierea de membri noi prin raportul seu B. Bude raportează, că — după cum arată lista alăturată aici sub a), s'au înscris următorii membri:

DD.: Nicolau Garoiu adv., Traian Meșian paroh, ambii din Zernesi și Victor Popea paroh în Satlung, ca membrii fondatori cu tace de câte 20 fl. v. a., Nicolau Groza amplouat cu taca de 2 fl.

Bratu Tipeiu primar comunal cu taca de 1 fl. Aldimir Badiu notariu cerc. cu 1 fl. Nicolau Cinteza medio cu 1 fl., Ioan Taflan ospătar cu 1 fl., Ioan Gogonea provis. cu 2 fl., Constantin Ioanovici comerciant cu 1 fl., toți din Zernesi, ca membrii protejtori. Se ia spre plăcuta știință.

23. Comisiunea însărcinată cu revizuirea raportului comitetului relativ la tema: „cari sînt manualele cele mai potrivite pentru învățarea religiei în scoalele populare precum și metodel după care ar fi a se propune acest studiu” prin raportul seu Ioachim Ciurea își cetesce raportul seu alăturat împreună cu raportul comitetului sub b).

După o lungă discuție asupra raportului menționat se ivesc mai multe propuneri, dintre cari se primesc propunerea dlui I. Dorca de înțelesul următoriu: combinându-se părerea comitetului cu cea a comisiunii să se aducă un conclud în sesiunea prezentă.

24. Conform concludului premergător se deschide discuție nouă în obiectul amintit și se decid următoarele modificări în raportul comisiunii:

a) la pt. 4) în loc de „ceva din Religionea creștină de I. Popea” să se dă „partea morală din „Religionea creștină” de Popea”.

b) pt. 5) se modifică astfel:

„În anul al V-lea și al VI-lea (clasa a IV-a) să se propună partea dogmatică din „Religionea creștină” și elementele constituției precum și fazele generale, prin cari a trecut biserica ort. din metropolia Română din Transilvania și Ungaria.”

În celelalte puncte se adoptă cele raportate de comisiune.

25. Punându-se pe tapet statorirea bugetului pe anul 1880/81 se discută asupra pozițiilor proiectate de comitet și se primesc în întregitate lor după cum urmează:

- 1) Spese de cancelarie . . . 20 fl.—
 - 2) Sigilul reuniunii 10 fl.—
 - 3) Procurarea unui hectograf . 8 fl.—
 - 4) Spese neprevăzute 30 fl.—
- suma 68 fl.—

29. Comisiunea însărcinată cu revizuirea raportului general al comitetului prin raportul seu I. Străvoiu, cetesce raportul de revizuire alăturat împreună cu cel al comitetului sub lit. c) — Se primesc pentru dezbateri.

27. După o scurtă dezbateri în general se discută în special punct de punct decizându-se în modul următor:

Nrul I. — se înțelege din raportul comisiunii — se ia spre știință.

Nrul II. la pt. 1) După unele deslușiri date din partea prezidiului se trece peste acest punct la ordinea zilei.

La pt. 2. Constatându-se că observarea aceasta este superflua de oarece chiar la adunarea generală prezentă a acestei reuniuni procesele verbale s'au autenticeat separat adecă fie care ședință pentru sine, punctul amintit cade de sine. —

la pt. 3) Spre știință.

la pt. 4) Cu respect la acest punct se decide a se rennoi cererile către autorii români și să se facă un apel pe cale jurnalistică

La pt. 5. Relativ la acest punct se primesc propunerea lui Ilariu Reit de înțelesul următor: comitetul să roage pe venerabilul consistoriu, a emite un cercular, prin care să se provoace comitetele parohiale a prunumera „Școala română” pe numele scoalei și pentru folosința învățătorului

La pt. 6. Cestiunea aceasta fiind superlată deja prin statorirea bugetului, se trece la ordinea zilei

La pt. 7. După unele deslușiri date de prezidiu se constată, că comitetul n'a fost însărcinat cu revizuirea statutelor, ci aceasta fiind intenționată pe anul viitor, comitetul a luat inițiativă a face unele pregătiri spre scopul acesta din propriul îndemn; deci punctul acesta cade de sine.

La pt. 8. Preste acest punct se trece la ordinea zilei.

La pt. 9. Deciziunea în această materie urmează la alt loc.

La pt. 10. Relativ la scusa absenților se primesc propunerea lui I. Găvrus: de a se scusa numai absențele documentate prin atestat medical eventual prin adeverință dela comitetul subreuniunii, căreia aparține respectivul.

La pt. 11. Absența lui D. Iuga se scusă din cauze binecuvântate, ear cu privire la taca restantă susmenționată se decoligă a o solvi mai târziu.

La Nrul III. Adunarea primesc propunerea comisiunii cu strigări de „să trăiască”.

28. G. Moian atrage atențiunea adunării generale asupra declarării autorului cărții intitulată „principii de pedagogie”.

Se observă membrii reuniunii, ca să se subscrie cât se poate mai mulți într-o listă de prenumărații pentru opul menționat, de oarece aceasta este în interesul fie căruia și în special în interesul reuniunii, carea va căpăta $\frac{1}{2}$ din prețul esemlarelor vândute.

29. Comisiunea pentru revizuirea și raportarea asupra proiectului de reformă a regulamentului pentru împărțirea reuniunii în despărțăminte, prin raportul seu Ioachim Ciurea propune și adunarea decide:

A se adopta acel regulamentul așa precum este propus de comitet și alăturat sub lit. d).

30. Comisiunea emiță pentru darea de samă asupra gramaticelor române practice în clasele elementare prin raportul seu St. Iosif cetesce raportul alăturat sub e).

Relativ la acest raport deschizându-se o discuție lungă se face o propunere din partea dlui I. Dobrea: a se da elevilor de cl. a III-a și a IV-a manual.

Din cauză că timpul este foarte înaintat, se decide a se amâna votarea în acest obiect pe ședința procsimă.

La ordinea zilei votarea în cestiunea gramaticelor și continuarea desbaterilor punctelor din program. Cu aceste ședința se ridică.

D. c. m. s.

St. Iosif m. p., G. Moian m. p.,
președinte, not. reun.

Cetindu-se acest protocol și aflându-se întru toate corespunzătoriu se autenticează.
Brașov, 1 Iunie 1880.

Comisiunea verificătoare:

Ioan Dobrea m. p., Zosim Butnar m. p.,
A. Feneșan m. p.

Protocol

luat în ședința a IV-a a adunării generale a Reuniunii învățătorilor rom. ort. din țara Bârsei înut în Zernesi în 25 Aprilie v. 1880, după prânz sub prezidiul ordinar.

31. Nebfiind gata protocolul ședinței trecute din cauza scurtimei timpului. — Autenticarea lui se amână.

32. Se prezentează rugarea lui S. P. Stefan inv. în Bod pentru scusa absenței dela adunarea gener. din anul trecut. — Fiind absența motivată se acorardă scusa.

33. Punându-se la vot propunerea comisiunii și a dlui I. Dobrea relativ la cestiunea gramaticelor remasă pendentă din ședința de dimineață și amânăta anume pe ședința aceasta.

Se primesc prin majoritate de voturi propunerea dlui I. Dobrea: de a se da ele-

vilor de cl. III și IV manual de gramatică.

34. Urmează a se decide și asupra manualului de gramatică, ce ar fi de folosit din partea învățătorului. — Se decide a se întrebuița gramatica de Manliu.

35. În legătură cu aceasta dl. I. Dorca aduce la cunoștința adunării generale, cumcă d-sa ofere un premiu de 3 napoleoni de aur pentru cea mai bună gramatică română destinată pentru clasele elementare. — Se ia spre știință.

36. Comisiunea însărcinată cu revizuirea raportului casarului prin raportul seu I. Găvrus raportează, că scoatele cuprinse în susmenționatul raport se află în consonanță cu realitatea și propune a se da absolutoriu comitetului și în special casarului; raportul e alăturat sub f)

Se ia spre plăcută știință și propunerea comisiunii se primesc.

37. Se propune a se ceti membri, cari sînt în restanță cu solvirea taceilor.

Se primesc și cetindu-se lista membrilor din partea raportului I. Găvrus, se constată, că sînt următorii restanțieri:

DD. Toma Brenci din Baciflu; Ioan Crețu din Dobârlău; Ioan Popovici din Doboly inf.; David Coman din Lisneu; Nicolae Pușcar din Sohodol; Ioan Țișca din Moelciu sup.; George Runcan din Cheia; Aron Pușcaru din Sohodol; Florea Șoner din Brașovul-vechiu; Alece Viju din Parcăreni; Ioan Neagu din St-Petru; George Furtună din Covasna; Ioan Băncilă din Tohanul nou. Dlui Ioan Băncilă din considerante grave i se iartă taca pe doi ani.

38. În legătură cu cele premerse se propune a se șterge din lista membrilor toți acei învățtori, cari sau au eșit din oficiul lor sau au trecut în alte protopopiate afară de raionul Reuniunii fără de a mai cereba ședințele adunării gen. precum și a subreuniunilor și fără de a încunoștința pe comitet despre repășirea lor.

Se primesc și în urmarea aceasta se șterg din listă următorii membri:

DD. Nicolae Șerban din Borosneum; Nicolae Rus din Sita-Buzău; Pavel Birt din Arin; Nicolae Neicu din Satlung; Vasile Oancea din Cernat; Traifandri Dragomir din Apața; Constantin Țișca din Predeal; Ioan Podariu, din Vlădeni. Dl Ioan Oltean, fost învățtor în Herman, intrând în statul prețesc se declară că din taca restantă solvesce 1 fl. v. a.

39. Din considerare că dl George Urdea capelan în Cernat se află în acelaș loc, unde a funcționat și ca învățtor și este probabil că va rămâne și pe viitor membru al reuniunii noastre. — Se decide a se întreba mai întâiu de mai rămâne membru al acestei Reuniuni și pe viitor sau nu?

40. Se pune la ordinea zilei prelegerea practică, cuprinsă în program. Dl Ioan Dobrea ocupând locul seu la masă ca executatorul acestui punct, își desvoaltă metodel seu practic în prelegere, așa încât a corespons pe deplin acceptărilor. — Din partea adunării i se exprimă dlui prelesor un viu „să trăiască”.

41. Urmează statorirea materiei de pertractat în adunarea gen. viitoare dl I. Dorca propune, ear' adunarea

Decide a se lua la discușiune la adunarea generală procsimă ordinară revizuirea statutelor.

42. Locul ținerii adunării generale ordinare celei mai de aproape la invitarea dlui I. Dorca în numele poporului. — Se ficează Satlung; ședințele se vor ține la biserica vechie.

43. Dl I. Tacit propune a se face un regulament pentru afacerile interne. — Se primesc cu unanimitate.

44. Se pune la ordinea zilei discușiunea propunerilor de sub Nr. 16 al protocolului ședinței II din 24 l. c. din această sesiune. Discuțându-se fice-care propunere în special se aduc următoarele decisiuni:

1. Se primesc.

2. Se primesc.

3. Din considerare, că la această propunere s'a început o discușiune prea îndelungată, astfel încât răpindu-se prin aceasta timpul, ce ar trebui folosit pentru superarea pușinelor agende, cari mai sînt de percurs, s'ar face imposibilă încheierea sesiunii pre-

sente cu ședința aceasta, — și din considerare, că și așa revizuirea statutelor se va întâmpla în sesiunea ordinară cea mai de aproape, cu care ocașiune se sperază a se fi cînt cont și de această propunere, — propunerea din cestiune se revoacă de cătră propunător.

4. Se primesc.

5. Nu se primesc.

6. Se primesc.

7. Se primesc ca material la revizuirea statutelor.

8. De asemenea se ia ca material la revizuirea statutelor.

9. Fiind precisată pozițiunea membrilor onorari prin statute, această propunere cade de sine.

10. După deciziunea de sub Nr. 38 al acestui protocol, prop. aceasta cade.

11. Se primesc.

12. Se primesc.

45. Dl D. Dogariu își cetesce elaboratul seu lucrat cu multă diligență și cunoștință de cauză; elaboratul este intitulat „Istoria aritmeticii și principiile fundamentale la fractarea acestui obiect de învățământ în școala populară.”

Lucrarea a fost ascultată cu mare atențiune din partea membrilor, cari au respălit succesele dlui disertante cu lungi aplauze și strigări de „să trăiască”.

46. Dl I. Dobrea declară, că a preluat elaboratul seu intitulat „esercii practice” pentru clasa a II-a elementară și îl va preda comitetului spre recensiune; despre condițiunile tipăririi susmenționatului elaborat declară, că se va pronunța în urma recensiunii. — Se ia spre știință.

47. Se propune alegerea comisiunii, carea se verifice ultimele două protocoale. — În comisiunea verificătoare se aleg d-nii: S. Dobrea, Artemie Feneșan și Z. Butnar.

48. Dl Președinte mulțumind membrilor acestei Reuniuni pentru zelul arătat în decursul acestei sesiuni, declară sesiunea de încheiată.

D. c. m. s.

St. Iosif m. p., G. Moian m. p.,
președinte, not. reun.

Cetindu-se acest protocol și aflându-se întru toate corespunzătoriu, se autenticează.
Brașov, 1 Iunie 1880.

Comisiunea verificătoare:

Ioan Dobrea m. p., A. Feneșan m. p.,
Z. Butnar m. p.

Varietăți.

* (Denumiri.) La oficiul suprem de saline în Uioara sînt denumiți și dd: Victor Pipos ca oficial de cl. I. Alexandru Popșora de cl. III.

* (Postal.) În Întorsura Buzelui (comitatul Treiscanelor) va funcționa din 16 Noem. n. incolo un oficiu nou postal, care de 3 ori pe săptămână va comunica cu posta ușoară din Borșneu. De cercul acestui noi oficiu se țin comunele următoare: Întorsura Buzelui, Bărcani, Vama Buzelui, Crasna și Sita-Buzeu.

* (Dela societatea de lectură „Iuliu”, a junimeii române dela universitatea din Cluj.) Conform statutelor juna noastră societate s'a constituit și pe anul 1880/1, alegându-se de: a) președinte Dr. Aureliu Isacu, avocat; b) vicepreședinte Andrei Miculu, jurist; c) secretar al internelor Iuliu Herbay, jurist; d) al esternelor August A. Nicora, jurist; e) cassar Pompei Germanu, medicinist; f) bibliotecar Vasile Bonau, candidat în profesură; g) redactor la foaia literară „Dorile” Gavril Onisioru; ear' membri de încredere h) Romul Presi'a, Rem. Roșca și Dumitru Ciut'a, ca controlor. La începutul activității sale comitetul nou și confirmă (?) de cea mai sântă datorință a exprima toată recunoștința și mulțămia societății, ce o detoresce publicului român în genere, particularilor și p. o. prese române pentru spriginul moral și material, ce i la oferit societății noastre în decursul anului scol. trecut; ear', ca și de aci înainte să putem mai cu

succes propăși, recurgem și pentru venitor la ajutorul și spriginul marinarilor al acelor factori. În specie rugăm p. o. presă română, autorii și editorii diferitelor publicații literare, ca, considerând starea nesuficientă a fondului societății, abia de 1000 fl. v. a. să binevoiască a ne grătuți cu câte un exemplar din diarul, respective publicațiunile dd.-lor. Vom bineamerta imbrăcișarea oferindă prin aceea, că societatea va ținde din ce în ce mai mult la realizarea destinului său: va iniția membrii sei în cunoașterea iubirea și cultivarea limbii și literaturii române prin ședințe literare și publice, va desvolta spiritul culturai sociale și de asociare prin arangiarea de petreceri sociale în favorul fondului seu, va premia, încurajă și ajutură membrii sei mai meritați, activi ori lipsiți de mijloace. Toate aceste mărețe scopuri, realizate în sinul și partea cea mai conșcie și tineră din corpul națiunei, în sinul junimeii universitare, îndreptătesc societatea noastră a fi mândră, când crede a fi densă un focar eficace și statornic întru promovarea literaturii și culturai naționale în junime și prin junime. Are titlul deci se crească, înflorească și fructifice sub scutul puternic al întregii românimi. Cuprindem în miniatură o parte însemnată a româniei din patria noastră, în inimile noastre iubirea „tot”, ce este a sciinței și culturai întregului național, drept aceea sântem în și ai „întregului” național pe calea culturai!

Ajutor, și vom propăși!
Din ședința comitetului.
Cluj, 5 Noemvre n. 1880.1.

Presedintele
Dr. Aureliu Isacu m. p.
advocat.

Secretarul esternelor
August A. Nicôra m. p.
jurist.

*** (Cutremur nou la Agram).**
Luni noaptea spre Marți de la 12 oare și 22 minute până la 4 oare 25 minute au urmat opt sgduituri vehemente. Poporațiunea, carea se reculesese de frică, a fost de nou cuprinsă de panică. De la cea din tâu sgduitura poporațiunea se află pe strade și piațe publice. Mueri și copii din cauză, că nu pot odihni, înfățișează o privelisea întristătoare. Nimenea nu cuntează se între în case. Mai multe familii au părăsit cetatea. În piața Ielacii au adus leșinată pe proprietărea unei case. Bolnavii din spitalele misericordianilor au vrut să sară pe ferestri. Confusiunea e completă.

*** (O reuniune) pentru înfrumșetarea orașului Sighișoara s'a constituit deja și și va începe lucrările cât mai curând.**

*** (Producții de tăbac) prin o ordinațiune a ministrului de finanțe sânt provocați, a pacheta la espedarea de tăbacuri, numai frunțele alese de tăbac, eară cotoarele separat, căci la din contră tăbacurile mestecate cu cotoare se vor plăti după tarifa cotoarelor de tăbac.**

*** (Furturi).** În Prejmer s'au furat în noaptea de 10 spre 11 Noem. cassa comună cu mai multe mii de fl. și în sinagoga din M. Oșorhei mai multe obiecte prețioase

*** (Bani falși).** În Cluj se află în circulație foarte mulți floreni falși de metal.

*** (Untren bogat).** În zilele trecute a plecat pe trenul din Potsdam via Schöninggen - Kreisen - Aachen un tren extra, care deși mic pentru că a consistat numai din mașină și un vagon cu 4 roate, totuși a fost foarte bogat, pentru că a fost încărcat cu aur trâmă de Bleichröder din Berlin la Rothschild în Paris.

*** (Un orcan teribil) a dominat în Reggio (Calabria) în zilele**

trecute, care ținând mereu 9 ceasuri a înecat 366 case, 17 oameni și toate vitele din împregiur. Paguba este necalculabilă.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Ochiul învățătorului,

ca unul dintre mijloacele de educațiune.
(Disertațiune citită în ședința II a Reuniunii inv. rom. din țeara Bârslei la 24 Aprilie a. c. de I. Aron inv. în Brașov.)

Stimaților domni și frați!

În această adunare a reuniunii noastre mi-am propus a vorbi despre o limbă, carea nu are nici etimologie nici sintaxă precum au toate limbile fie ele vii sau moarte. În această limbă pricepe maghiarul pe Românul, europeanul înțelege pe selbaticul din lăuntru Africeii și pe resboincul indian, din pădurile Americii, fără de a fi auzit vro dată vorbindu-se limba acestor popoare. Ea este așa dară o limbă universală, și înțeală de toate popoarele pământului. A inviat deodată cu creațiunea omului și carea numai cu peirea lui se va stărpi.

Pe această limbă mi permiteți a o numi limba ochiului, fiind-că el este organul carele o vorbesce.

De limba aceasta simplă, lipsită de formele gramaticale, de neologisme de dialecte și pricepută, înțeală foarte bine chiar și de pruncuțul cel micuț, are învățătorul, ca educator al generațiunii nouă, adeseori mare necesitate pentru de ași ajunge scopul la care năzuiesc.

D-nilor! chemarea învățătorului este de a preda elevului cunoștințele necesare pentru viața după un metod practic desvoltând în armonie atât mintea cât și inima elevului.

Pentru desvoltarea minții scim, că se recere ca învățătorul să producă în spiritul elevului cât mai multe și mai clare idei, ear' pentru cultivarea inimii se recere earăși, ca el să desvolteze și celelalte facultăți ale spiritului, cari sânt: simțimintele și năsuințele; pentru-că o cultură adevărată a spiritului omenesce se poate închipui numai atuncea, dacă toate fenomenele vieții spirituale, cu cari este omul înzestrat din partea prea bunului creator, se desvolta în armonie.

Între multele mijloace, cari sânt qualificate de a deștepta, regula și promova o cultură adevărată a spiritului în elev, consider eu, că ocupă un loc principal și ochiul învățătorului.

Se ăice, că ochiul este oglinda sufletului, și în adevăr în el se oglindează starea omului din lăuntru și prin urmare el este reprezentoriul vieții spirituale a omului. Ochiul scie esprima ca și glasul ceace se mișcă în spiritul nostru, ba ce e mai mult, el adevă ochiul mititel, ne arată de multe ori ceace gura nu îndrănesce a esprima; el spune tot ceace nu îndrănesce cineva a spune; toate, toate și găsesce aci o esprimeune fidelă! Din el poți cunoașce necontestabil, și cu deosebire în un copil, amorul sau ura, bucuria sau întristarea, bunătaea, sau reutatea, umorul sau posomoria, adevărul, durezza și rușinea, cari nu sânt altceva decât nise fenomene ale spiritului. Să luăm un esemplu concret, un cas din viața noastră de toate zilele, din școală chiar, ca să vedem, ce rol însemnat are ochiul între mijloacele de educațiune. Este cunoscut, că pentru de a produce în spiritul elevului idei clare despre un lucru oarecare e o necesitate imperativă ca mai întâiu să dispuni spiritul pentru primirea ideilor și apoi să te silești a ține spiritul elevului întors anume spre lucrul sau obiectul, despre care vorbesci, căci

altfelii ideile formate în spiritul său precând acesta e pasiv, sânt neclare, confuze și de multe ori de tot false. La prepararea sau dispunerea spiritului elevului pentru primirea ideilor ne folosim de modele și vorbe, cari cu cât sânt mai alese și mai întocmite după gradul de pricepere al elevului cu atât și ideile formate în spiritul lui vor fi mai clare și mai profunde. Spre a ține însă spiritul elevilor dintro clasă întors anume spre obiectul, despre care se vorbesce fiecărui dintre noi e cunoscut, că nu e un lucru tocmai ușor, fiind-că aceea dupăcum am ăis e o necesitate imperativă pentru formarea de idei clare, deaceea noi ne năsum ca elevii la propunerile și explicațiunile noastre din școală să observe cu toții cea mai completă linise și se fie cu o deosebită atențiune la cuvintele noastre și la modelele sau lucrurile, pe cari noi li le arătam. Numai sub condițiunile aceste putem aștepta ca învățătorii pre cari ne silim a le preda copiilor în școală să între și se prindă rădăcini adânci în spiritul lor. Dar e cunoscut, că spiritul omului și cu deosebire al unui copil mic, e foarte extravagant; acum se află la obiectul, pre care li vede și la moment, cu iutala fulgerului, trece la alt obiect pentru el poate mai impresionabil și prin urmare mai atrăgător și aci apoi li vedem ocupându-se cu predilecțiune de el și după ce s'a delectat în cătu cu acest obiect trece tot așa de iute la altul s. a. m. de parte. De aci provine apoi, ca un copil dela un lucru, despre care li vorbim sau pe carele li arătam în natură sau în model în școală, prin asociațiunea de idei, să fie transportat cu spiritul pe la jucăriile lui de pe acasă sau la fluturii din grădina părintească sau frații și amicii sau dealte obiecte joc etc. Deși un atare copil a observat în decursul propunerii, cea mai completă tăcere și la părere cu atențiune, totuși în spiritul seu nu s'a format nici o idee clară de lucrul, despre carele am vorbit. Lucru prea natural, fiind-că el a fost cu spiritul pe aiurea. Pentru de a pute învățătorul controla atențiunea scolarilor sei află mijlocul cel mai simplu și mai bun de a deda pre acestia ca ei să le privească la propunere în față, fiind-că atunci el poate cunoașce mai ușor din oglindea sufletului lor, care dintre ei e atent și care nu. Se vedem și mijlocul, care ar fi de întrebunțat spre a aduce spiritul desertat al unui elev earăși la locul convenit. Văgând învățătorul, că un elev rădăcesce cu spiritul seu pe aiurea li va îndrepta pre acesta prin aceea, că li va fisa un moment cu ochiul și eată, că spiritul neatențului e earăși la locul convenit; eară dacă simpla ficsare nu ar ajuta nimic, o întrerupere a propunerii de vro câteva clipe, carea nici decum nu slăbește noțiunile câștigate până aci de ceilalți scolarii ca pedepsele sau pedicele morale, și o ficsare pătruunde o a elevului neatenț vor fi deajuns pentru îndreptarea rului fiind-că unde vorbesce ochiul acolo graiul e de prisos.

(Va urma).

Economic.

Mediaș, 11 Noemvre n. Pro hectolitru: Grâu 7.60-8; Grâu scăreț fl. 6.20-6.50; Săcară fl. 5.80-6; Ovăș fl. 2.50-2.70; Cuceruz fl. 3; Sămănță de cănepă fl. 3-3.80; Fasole fl. 5.50-6.50 mazeră, —; Cartofi fl. 1.50-1.60; Fân fl. 1.30-1.50; col vechiu; col nou fl. —; Cănepă fl. 22-26; Slănină pro 100 chilo. fl. 60-68; unsoare de porc fl. 70; Său de luminări fl. 36-46; Spirit gradat nr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40 — cr. carne de vițel 44 cr.; carne de berbec 20 cr.; ouă 5 de 10 cr. Târgul de așii din pricina timpului merou ploios a fost mai rău decât cel alce trecut.

Brașov, 12 Noemvre n. Pro hectolitru: Grâu fl. 7-8.20; Grâu scăreț fl. 5.90 Săcară fl. 5.20-5.50. Orz fl. 3.60-3.90; Ovăș fl. 2-2.10; Cuceruz fl. 3.30; Mălaiu fl. 4.30; Mazeră fl. 6; Linte fl. 10.60; Fasole fl. 4.10; Sămănță de în fl. 10.20

Sămănță de cănepă fl. —4.10 Cartofi fl. 1 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 42 carne carne de vițel — cr. de berbec 28 cr. Său de bovine prospăt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Sighișoara, 11 Noemvre n. Pro hectolitru: grâu fl. 6.80-7.50; grâu scăreț fl. 5-5.60 săcară fl. 5.40-5.70; ovăș fl. 2-2.20; cuceruz fl. 4; cartofi fl. 1.60; fasole fl. 4; per chilogr: său brut 30 cr. carne de vită 40 cr. carne ostară bovină 80 cr. unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic lemne vărtoase fl. 1.60.

Bursa de Viena și Pesta din 16 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.15	107.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	80.50	81.1
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.25	97.7
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.50	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung. Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	122.75	122.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorție	97.75	98.25
Obligațiuni urbariale temeșane	96.50	96. —
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorție	95. —	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane	95.50	98. —
Obligațiuni urbariale croato-slavo-voicice	94.50	94.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decime de vin	96.50	—
Datorie de stat austriacă în hârtie	95. —	94.50
Datorie de stat în argint	71.90	72.45
Renta de aur austriacă	73.20	73.25
Sorți de stat dela 1860	86.85	87.25
Acțiuni de bancă austro-ung.	130.50	131. —
Acțiuni de credit austr.	819. —	818. —
Acțiuni de bancă de credit ung.	282.60	282.50
Sorți enguresci cu premii	253. —	253. —
Sorți de regulara Tisei	108.75	109.25
Argint	106.70	107.50
Galbin	—	5.62
Napoleon	9.38	9.37 1/2
100 marce nemșeci	57.95	58. —
London (pe polia de trei luni)	117.40	117.40

Nr. 308.

1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile populare din subsemnatele comune ale protopresbiteratului Mercurii se escrie concurs cu termenul până la 20 Noemvre st. v. a. c.

Cu aceste posturi sânt împreunate următoarele emolumente:

1. Mag 120 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

2. Ocna inferioară (Vizakna) 150 fl. v. a.

Concurenții săși adreseze suplicile lor instruite conform statutului organic și regulamentului congresual la subsemnatul în termenul arătat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercuria, 1 Noemvre 1880.

I. Droc m. p.
adm. ppresb.

Nr. 251

1-3

CONCURS.

În urmare ordinațiunii consistoriale din 11 Octomvre a. c. Nr. 3174 scol. se publică concurs pentru postul de învățătoriu la școala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul S. Sebeșului, cu termenul până la 22 Noemvre st. v.

Salariul împreunat cu acest post e de 200 fl. v. a.

Suplicile instruite după lege, au a se adresa la oficiul protopresbiteral al S. Sebeșului, până la indicatul termen.

Pianul de jos în 26 Octom. 1880.

În contelegere cu d. protopresbiter concertent.

Comitetul parochial.

Epilepsia (boala grea), sgărcituri, și casurile cele mai îndrăcinate, le vinde în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special Dr. Helmsen în Berlin N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 8-24